

Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi

2024, 7(5): 401-414.

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1400](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1400)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

KAVRAMSAL MAKALE

Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı ve Kadınların Cinsel Yaşamı: Geleneksel Derleme*

Şeyma TUNÇAY, Doktora Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, e-posta: seyma.tuncay@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3551-3503>

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer ŞAHİN, İstanbul Arel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstanbul, e-posta: muzaffersahin@arel.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2411-2803>

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, çocukluk çağı cinsel istismarının kadınların cinsel yaşamına etkisi hakkında bir literatür taraması yapmaktır. Bu derlemenin amaçlarından biri, çocuklukta cinsel istismarın fiziksel ve ruhsal işbirliği içinde gerçekleştirilmesi gereken cinsellik eylemi üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu çalışmada geleneksel derleme yöntemi kullanılarak çocukluk çağı travması, cinsel istismar ve cinsellik kavramları Google Scholar, Ulakbim, YÖK Tez, Dergi Park, Scicence Direct, PubMed ve elektronik veri tabanlarında Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır. Belirlenen kriterler ışığında toplam 36 çalışmaya yer verilmiştir. Elektronik arama ile belirlenen tüm ilgili makalelerin başlıkları ve özetleri araştırmacılar tarafından bağımsız olarak gözden geçirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre 936 çalışma incelenmiş, konu ile doğrudan ilgili olmayan, tam metni bulunmayan yayın, kitap, vb. tarama kapsamı dışında bırakılmış ve değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde, çocukluk çağı cinsel istismarının yetişkin kadınların cinsel yaşamları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Araştırmalar, cinsel istismara uğrayan kadınlar arasında daha nitel ve ampirik araştırmalara ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

* Bu çalışma doktora tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları, Cinsel İstismar ve Cinsellik.

Makale Gönderme Tarihi: 25.03.2024

Makale Kabul Tarihi: 03.05.2024

Önerilen Atıf:

Tunçay, Ş. ve Şahin, M. (2024). Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı ve Kadınların Cinsel Yaşamı: Geleneksel Derleme, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(5): 401-414.

**Journal of Social, Humanities and
Administrative Sciences**

2024, 7(5): 401-414. DOI:10.26677/TR1010.2024.1400

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

CONCEPTUAL PAPER

Childhood Sexual Abuse and Women's Sexual Life: Traditional Review

Şeyma TUNÇAY, Ph.D. Student, İstanbul Arel University, Institute of Graduate Programs, İstanbul, e-mail: seyma.tuncay@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3551-3503>

Assistant Prof. Dr. Muzaffer ŞAHİN, İstanbul Arel University, Faculty of Arts and Sciences, İstanbul, e-mail: muzaffersahin@arel.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2411-2803>

Abstract

The main purpose of this study is to conduct a literature review on the effect of childhood sexual abuse on women's sexual life. One of the aims of this review is to reveal the effects of childhood sexual abuse on the act of sexuality, which must be carried out in physical and psychological cooperation. In this study, using the traditional compilation method, the concepts of childhood trauma, sexual abuse and sexuality were searched in Turkish and English in Google Scholar, Ulakbim, YÖK Thesis, Dergi Park Science Direct, PubMed and electronic databases. In light of the determined criteria, a total of 36 studies were included. The titles and abstracts of all relevant articles identified by the electronic search were independently reviewed by the researchers. According to the results obtained, 936 studies were examined and publications, books, etc. that were not directly related to the subject and did not have full text were included. were excluded from the scope of screening and were not evaluated. When the results obtained from the research were examined, it was seen that childhood sexual abuse had a significant impact on the sexual lives of adult women. Research has shown that more qualitative and empirical research is needed among women who have been sexually abused.

Keywords: Childhood Traumas, Sexual Abuse and Sexuality.

Received: 25.03.2024

Accepted: 03.05.2024

Suggested Citation:

Tunçay, Ş. and Şahin, M. (2024). Childhood Sexual Abuse and Women's Sexual Life: Traditional Review, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 7(5): 401-414.

GİRİŞ

Çocukluk çağı cinsel istismarı genellikle bir çocuk ile bir yetişkin arasındaki istenmeyen cinsel temas olarak tanımlanır (Leonard ve Follette, 2002). Penis, parmaklar veya yabancı cisimlerle oral, vajinal ve/veya anal penetrasyon, zorla cinsel dokunma ve temassız cinsel eylemleri içerebilir (Loeb vd., 2002). Çocuklukta cinsel istismara maruz kalmak, cinsel istek, uyarılma, orgazm ve cinsel ağrı ile ilgili sorunlar da dahil olmak üzere yetişkinlikte cinsel işlev bozukluğunun gelişimi için en belirgin risk faktörlerinden biri olarak tanımlanmıştır (Loeb vd., 2002).

Çocukluk çağında cinsel istismara uğramış kişi bu durumu kolayca dile getirememektedir. Bazıları bu durumun açığa çıkmasını isterken bazıları çevrenin ve travmanın etkisiyle de açığa vurmamayı tercih etmektedir (Aslan, 2020). Bu nedenle çocukluk çağı cinsel istismarının yaygınlığını bildiren çalışmalar oldukça azdır. Dünya Sağlık Örgütü (2016) tarafından dünyada her 5 kadından 1'inin ve her 13 erkekten 1'inin çocukluk çağında cinsel istismara maruz kaldığı belirtilmiştir. Benzer şekilde çocukluk çağı cinsel istismarını 18 yaşından önce temaslı ve temassız cinsel istismar olarak tanımlayan ve 22 ülkede yapılan çalışmaların bir meta analizine göre, kadınların yaklaşık %20'sinin çocukluk çağında cinsel istismara maruz kaldığı görülmüştür (Pereda vd., 2009). Bu veriler kadınlar arasında cinsel istismar geçmişinin daha fazla olduğunu destekler niteliktedir. Bu sebeple bu derleme, özellikle kadınların cinsel yaşantısı ve çocukluk çağı cinsel istismarı arasındaki ilişkiye odaklanmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı, çocukluk çağı cinsel istismarının kadınların cinsel yaşamlarını nasıl etkilediği hakkında bir literatür taraması yapmaktır. Bu derlemeyle çocukluk çağı travmalarından biri olan cinsel istismarının cinsellik eylemini nasıl etkilediğini inceleyen bilimsel çalışmaların sonuçlarından yararlanarak bir çıkarımda bulunulacaktır. Böylece gelecekte yapılacak bilimsel çalışmalara katkı sağlanması hedeflenmektedir. Bu derlemede öncelikle çocukluk çağı travmaları, cinsellik ve cinsel istismar ile ilgili bilgiler paylaşılabilecektir. Daha sonra çocukluk çağı cinsel istismarı ve cinsellik arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaların sonuçları hakkında bilgi verilecek ve gelecekte yapılacak çalışmalar için önerilerde bulunulacaktır.

YÖNTEM

Bu çalışmada geleneksel derleme yöntemi kullanılmıştır. Geleneksel derlemeler, genellikle bir konu hakkında mevcut literatürü, araştırmaları, kitapları ve yayınları gözden geçirerek sunan çalışmalardır. Genellikle o alanda uzman olan kişiler tarafından belirli bir yöntem izlenmeksizin, farklı yollarla ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin derlendiği yazılardır (Synder, 2019). Elektronik arama ile saptanan ilgili tüm yazıların başlık ve özetleri, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak gözden geçirilmiştir. Sonuçlara göre 936 çalışma gözden geçirilmiş olup konu ile doğrudan ilgisi olmayan, tam metnine ulaşılamayan, yayın, kitap, derleme ve makaleler tarama kapsamı dışında tutulmuş ve değerlendirmeye alınmamıştır. Anahtar kelimeler; çocukluk çağı travmaları, cinsel istismar ve cinsellik kavramı Google Scholar, DergiPark, ScienceDirect, Ulakbim, Yök Tez, PubMed ve elektronik veri tabanları Ekim (2023) ve Mart (2024) tarihleri arasında Türkçe ve İngilizce olarak taranmıştır. Belirlenen kriterler ışığında toplam 36 çalışma incelemeye dahil edilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Bu bölümde konunun amacına uygun olarak önce cinsellik, kadınların cinsel sağlık problemlerinin nedenleri, çocukluk çağı travmaları ve son olarak cinsel istismar kavramı ele alınacaktır.

Cinsellik

Cinsel sağlıklılık kavramı, Dünya sağlık örgütü tarafından “davranışsal, duygusal, bilişsel ve sosyal bağlamda bütünsel bir iyilik hali” olarak tanımlanmıştır (WHO, 2016). Buna ek olarak cinsellik; “cinsel kimlik, zevk, üreme, cinsel yönelim, erotizm, yakınlık duyma gibi kavramları içermektedir (Akan ve Doğan, 2011). Cinsellik yalnızca nesillerin devam etmesi için gerçekleştirilen biyolojik yönlü bir eylem değil, bilişsel, duygusal ve davranışsal süreçleri içeren, kültürel etkenler, ahlaki ve cinsel söylencelerle biçimlenen; biyolojik, sosyal ve psikolojik süreçleri olan özel ve kompleks bir aktivitedir (Türkseven vd., 2020). Oğuz (2019), cinselliğin yaşam boyu devam eden; kişinin düşünce ve duygularını, benlik ve beden algısını etkileyen kişiye ait duygular, tutumlar ve davranışlar olduğunu savunmaktadır. Cinselliği etkilemekte olan birden fazla kavram varken, normal ve anormal durumların sınırlarını belirtmek oldukça güçtür (Türkseven vd., 2020). Bunun sebebi ise cinsel ilgi ve performansın, yer, zaman ya da partnerle ilişkili olarak farklılıklar gösterebiliyor olmasıdır (Cetad, 2006). Şüphesiz, cinsel fonksiyonun çalışıyor olabilmesi için bedenin denge içerisinde olmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Farklı bir ifadeyle, cinselliğin sağlıklı olabilmesi için, bedensel fonksiyonların sağlam olması gerektiği kadar, psikolojik sağlıklılığın da olması gerekmektedir (Sadock ve Sadock, 2007). Yapılan çalışmalar, psikiyatrik bozuklukların, cinsel işlev bozuklukları ile komorbiditesinin yüksek olduğunu göstermektedir (Strand vd., 2002).

Bireyin hayat kalitesi için önemli bir işleve sahip olan cinsellik kavramını sadece penis-vajina birleşmesi olarak tanımlamak mümkün değildir; duygusal ve fiziksel boyutları kapsayan bir eylemdir (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009). Uyumak ve yemek yeme gibi cinsellik de birincil bir dürtüdür (Balon ve Segraves, 2008). Duygusal bir yöne sahip olan cinsellik, şehvet ve şefkat duygularını barındırarak, eşleri birbirine yakınlılaştırarak sevgi gibi olumlu duyguların karşılıklı olarak aktarılmasına yardımcı olmaktadır. Böylelikle sağlıklı bir cinsel ilişkide insanlar rahatlama ve bir boşalma yaşarken aynı zamanda şefkat, sevgi gibi olumlu duygusal ihtiyaçlarını da karşılamaktadır (Canel, 2012).

Kadınların Cinsel Sorunlarının Nedenleri: Biyopsikososyal Bir Yaklaşım

Bu bölümde biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörleri dikkate alan sağlık ve hastalığı anlamının bir yolu olan biyopsikososyal model üzerinden kadınların cinsel sorunları hakkında bir değerlendirme yapılacaktır. Bu yaklaşım, biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerin hepsinin, hastalık veya rahatsızlık bağlamında insanın işleyişinde önemli bir rol oynadığını öne sürmektedir (Bolton ve Gillete, 2019).

Kadınlarda cinsel sorunların biyopsikososyal nedenleri, biyolojik (fiziksel), psikolojik ve sosyal faktörlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan karmaşık bir yapıyı temsil etmektedir. Bu nedenler genellikle birbirleriyle etkileşime girer ve kadınlarda cinsel sorunların gelişmesine sebep olabilir (Masters ve Johnson, 2006).

Biyopsikososyal Nedenlere Bazı Örnekler

Biyolojik Nedenler: Menopoz, hamilelik veya doğum kontrolü gibi hormonal değişiklikler, diyabet, hipertansiyon veya depresyon gibi kronik hastalıklar ve bazı ilaçların yan etkileri cinsel isteği veya performansı etkileyebilir (John vd., 2012).

Psikolojik Nedenler: Travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), çocukluk çağı istismarı, depresyon gibi duygusal sorunlar, düşük benlik saygısı, günlük yaşam stresi, iş veya ilişki sorunları gibi stres faktörleri cinsel istek ve performans üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Ayrıca

özgüven düşüklüğü ya da beden imajı sorunları cinsel hayatı olumsuz etkileyerek orgazma ulaşmada zorluğa neden olabilir (John vd., 2012).

Sosyal Nedenler: Partnerle iletişim eksikliği, güvensizlik, çatışma veya bağlanma sorunları, toplumun cinselliğe bakış açısı, kültürel normlar veya dini inançlar, yetersiz eğitim veya cinsellikle ilgili yanlış bilgiler, cinsel sorunların ortaya çıkmasına veya devam etmesine neden olabilir (John vd., 2012).

Bundan sonraki bölümde biyopsikososyal modelde kadın cinselliği üzerinde etkili olduğu belirtilen faktörlerden biri olan çocukluk çağı istismarına geçiş yapılacaktır. Öncelikle çocukluk çağı travmaları anlatılıp ardından çocukluk çağı cinsel istismarı ve kadın cinselliği üzerindeki etkisine değinilecektir.

Çocukluk Çağı Travmaları

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (1999) tarafından çocukluk çağı travmaları çocuğun sağlık bütünlüğünü ve gelişimini “psikolojik, fiziksel ve sosyal” açıdan olumsuz etkileyen istemli ya da istemsiz yetişkin eylemleri olarak tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle çocuk istismarı ve ihmal; duygusal ve/veya fiziksel olarak kötü davranışlar, cinsel bağlamda istismar ve ihmal edici eylemler, ticari ya da farklı şekillerde sömürü türleri, çocuğun sağlığına, değerlerine ve gelişimine zarar verici tüm davranışları kapsamaktadır (Altıntaş ve Bilici, 2018).

Çocuğa yönelik fiziksel ve cinsel istismar konusu ilk defa Tardieu tarafından 1860 yılında bilimsel bir makalede tanımlanmıştır. Caffey 1946 senesinde, “kosta ya da uzun kemik kırılmaları ve subdural hematom ile çocuk istismarı arasındaki ilişkiyi vurguladığı” “Caffey Sendromu’ndan” söz etmiştir (aktaran Sinani, 2012). Kemple ise 1961 yılında “Örselenmiş Çocuk Sendromunu” açıklamıştır. Daha sonra bu kavram yerini “çocuk istismarı” kavramına bırakmıştır. Çocukluk çağı travmaları konusunun son yüzyıl içerisinde daha fazla araştırıldığı görülmektedir (aktaran Bérubé vd., 2023).

Çocukluk çağı travmaları çocuk istismarı ve ihmal olarak görülmektedir. Çocuk ihmal ve istismarı, ebeveyn, bakım veren ya da herhangi bir yetişkin tarafından çocuğa uygulanan, profesyonel kişiler tarafından etik dışı ve zarar verici görülen, çocuğun sağlıklı bir şekilde gelişim basamaklarını çıkmasına engel olan ya da sınırlayan eylem ve eylemsizlikler olarak tanımlanabilir (Polat, 2001). Çocukluk çağı travmaları ciddi olumsuz etkilere; bireyin yaşamında psikopatolojik sorunlara ve tutukluklara neden olmaktadır (McCoy ve Keen, 2022).

Çocuk ihmal çocuğun bakım vereni ve/veya ailesi tarafından çocuğun fiziksel ve/veya psikolojik gereksinimlerinin giderilememesi durumu olarak açıklanmaktadır (Sinani, 2012). Bir başka tanımla çocuk ihmal, çocuğun minimum düzeyde ihtiyacı olan duygusal, fiziksel, tıbbi, eğitim, giyinme, barınma, beslenme gibi gereksinimlerinin giderilememesi olarak ifade edilir (Polat, 2001). Çocuk istismarı ise çocuğun bakım vereni ve/veya ailesi tarafından yapılan kötü davranışların sonucunda çocuğun zarar görmesi şeklinde tanımlanmaktadır (McCoy ve Keen, 2022).

Bundan sonraki bölümde konunun amacına bağlı olarak çocukluk çağı travmalarından cinsel istismar konusu ile ilgili detaylı bilgiler sunulacaktır.

Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı

Dünya Sağlık Örgütü cinsel istismarı şu şekilde tanımlamaktadır:

Çocuğun tam olarak kavrayamadığı, bilgilendirilmiş rıza veremeyeceği, gelişimsel olarak hazır olmadığı veya toplumun yasalarını veya sosyal tabularını ihlal eden cinsel aktiviteye dahil edilmesidir (WHO, 2016). Çocuğun cinsel istismarı, bir çocuk ile bir yetişkinin; yaş veya gelişim açısından sorumluluk, güven veya güç ilişkisi içinde olan başka bir çocuk arasındaki bu aktivitenin, diğer kişinin ihtiyaçlarını tatmin etme amacı taşımasıyla kanıtlanır (Polat, 2001). Bu, aşağıdakileri içerebilir ancak yalnız bunlarla sınırlı değildir: bir çocuğun herhangi bir yasa dışı cinsel faaliyette bulunmaya teşvik edilmesi veya zorlanması; çocuğun fuhuş veya diğer yasa dışı cinsel faaliyetlerde sömürülmesi; çocukların pornografik gösterilerde ve materyallerde sömürülmesi (WHO, 1999).

Bu tanımların, tamamlanmış seks eylemleri, cinsel eylemlere teşebbüs, istismarcı cinsel temas ve taciz, tehdit, pornografiye zorla maruz kalma gibi temassız saldırılar, filme almak veya fotoğraf çekmek gibi istenmeyen cinsel görüntülerin çekilmesi dahil olmak üzere, fiziksel dokunma; fiziksel güç içeren ve içermeyen cinsel istismar eylemlerini kapsadığını belirtmek gerekir (Polat, 2001). Bazı durumlarda çocuk, mağduriyetinin veya kendisine karşı şiddet uygulandığının farkında olmayabilir. Kapsamın bu genişliği; fiziksel güç kullanımına, temas ya da yaralanmayla sonuçlanıp sonuçlanmadığına bakılmaksızın bir kişiye kendi iradesi dışında herhangi bir türde cinsel niyet dayatmanın doğası gereği şiddet içeren bir eylem olduğunun kabulünü yansıtmaktadır (Murrey vd., 2014).

Çocukluk çağı cinsel istismarı, cinsel saldırı, tecavüz, ensest ilişki ve çocukların ticari cinsel sömürüsü de dahil olmak üzere çocuklara yönelik birçok cinsel istismar eylemini kapsar (Polat, 2001). Çocuğun cinsel istismarına ilişkin, her birinin kapsam ve terminoloji açısından gözetim ve raporlama çabalarını etkileyen ve potansiyel olarak farklı politika, hizmet veya yasal sonuçlara yol açabilen çok sayıda tanımı vardır (Aakvag vd., 2016). ABD Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezlerine göre, çocuğun cinsel istismarı “çocuğa bakım veren biri tarafından tamamlanmış veya teşebbüs edilmiş (tamamlanmamış) her türlü cinsel eylem, cinsel temas veya çocuğun istismar edilmesi (yani temassız) cinsel etkileşim”dir (Leeb vd., 2012). Yukarıda bahsi geçen terimlerin her biri için spesifik tanımlar sunarak cinsel eylemleri penetrasyon içerenler; çocuğun ticari olarak cinsel sömürüsü fuhuş veya insan ticareti veya çocuğu cinsel aktiviteye maruz bırakmak; temas içermeyen cinsel istismar bir çocuğun cinsel fotoğraflarını veya videolarını çekmek olarak karşımıza çıkmaktadır (Leeb vd., 2012).

BULGULAR

İlgili derlemenin bu bölümünde çocuklukta cinsel istismar ve cinsellik üzerine yapılan araştırmalardan elde edilen bilgilere yer verilecektir.

Çocukluk Çağı Cinsel İstismarı ve Kadın Cinsel Yaşantısı Üzerine Araştırmalar

Cinsel istismar dünya çapında bir halk sağlığı sorunudur ve bunu yaşayan bireylerin çoğunluğu kadındır (WHO, 2016). Cinsel istismara maruz kalan kadınlar daha sık psikiyatrik belirtiler yaşayabilir (örneğin cinsel işlev bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu ve depresyon, somatik semptom bozukluğu, intihar eğilimleri, yasadışı uyuşturucu kullanımı ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar) (Weaver, 2009; Carreiro vd., 2016). Literatür taramasına bakıldığında 2010 yılında yapılan bir çalışmada 774 yetişkin kadının cinsel davranışları incelenmiş ve çocukluk çağında cinsel istismar öyküsü olan kadınlarda, cinselliğe ilişkin olumsuz algıların ve riskli cinsel davranışların daha yüksek olduğu saptanmıştır (Niehaus vd., 2010). Cinsel istismara maruz kalan bazı kadınlar yeterli ve tatmin edici cinsellik sürdürebildiklerini bildirmiş olsalar da cinsel ilgi eksikliği, disparoni, uyarılma ve orgazma ulaşmada sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir

(Staples vd., 2012; Dokumacı, 2009). Ayrıca yüksek riskli cinsel davranış, kompulsif cinsel davranış ve parafilik ilgi alanlarıyla bağlantılı olduğu bulunmuştur (Erel ve Gölge, 2015; Carreiro vd., 2016; Toptaş ve Hilmiye, 2017; Fuss vd., 2019; Tschoeke vd., 2019; Onur ve Teksin, 2023).

Çocukluk çağı cinsel istismarının cinsel işlev bozukluğu için önemli bir risk faktörü olduğunu söylemek mümkündür (Leonard ve Follette, 2002; Loeb vd., 2002). 1994 yılında 1749 kadın üzerinde yapılan Ulusal Sağlık ve Yaşam Tarzı Araştırması'ndan elde edilen bulgular, kadınların %17'sinin cinsel istismar öyküsü bildirdiğini ve bu kadınların %59'unun cinsel zorluklar yaşadığını göstermiştir (Laumann vd., 1994). Mullen ve diğerleri (1994) 376 kadınla yaptıkları çalışmada cinsel istismar prevalansının %32 olduğunu ve istismar öyküsü olan kadınların %47'sinin en az bir cinsel sorun bildirdiğini bulmuşlardır (Mullen vd., 1994). 898 kadın ile yapılan bir çalışmada cinsel istismar prevalansı %35 olarak bulunmuş, penetrasyon olmayan cinsel istismar öyküsü olan kadınların %25'inde cinsel sorun gelişirken, penetrasyon cinsel istismar öyküsü olan kadınların %32'sinde cinsel sorunlar gelişmiştir (Najman vd., 2005). Özetle, prevalans çalışmalarında "cinsel istismar öyküsü olan kadınlarda cinsel işlev bozukluğu" oranları %25-59 arasında değişmektedir.

İstismar deneyiminin bazı özellikleri de cinsel işlev bozukluğu riskini artırabilir. Örneğin, tekrarlanan istismar (Briere ve Elliott, 2003; Kinzl vd., 1995), birden fazla istismarcıyı içerir (Briere ve Elliott, 2003; Easton vd., 2011), daha uzun süreli, tehdit veya güç içeren (Beitchman vd., 1992; Sarwer ve Durlak, 1996) ve istismarcının 'baba' olduğu (Beitchman vd., 1992; Noll vd., 2003) yetişkinlikte daha yüksek cinsel işlev bozukluğu oranları ile ilişkilendirilmiştir. Penetrasyon veya penetrasyon girişimini içeren istismarın cinsel sağlık üzerindeki etkisine ilişkin karışık bulgular kaydedilmiştir. Birçok çalışma, penetrasyon veya penetrasyon girişimini içeren çocukluk çağı cinsel istismarının cinsel zorluk riskini artırdığını göstermiştir (Davis vd., 2001; Lemieux ve Byers, 2008; Mullen vd., 1994; Sarwer ve Durlak, 1996; Pulverman vd., 2018). Özetle, tehdit veya cebir içeren, kronik, baba ya da birden fazla fail tarafından işlenen ve ilk kez ileri yaşlarda ortaya çıkan çocukluk çağı cinsel istismarının yetişkinlikte cinsel kaygı riskini artırdığı görülmektedir. Penetrasyonun cinsel zorluk riski üzerindeki etkisine ilişkin gözlemlenen karışık bulgular göz önüne alındığında, bu istismar biçiminin potansiyel önemini açıklığa kavuşturmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Pulverman vd., 2018).

Çoğu durumda, cinsel istismar uyarılma ve orgazma ulaşma isteğinde azalmaya ve cinsellikle ilgili sorunlara neden olarak önemli kişisel veya kişilerarası sıkıntıya neden olur. Çocuklukta cinsel istismara uğrayan birçok kadın, cinsel uyarılma sırasında genellikle olumsuz duygulanım yaşadıkları için "tamamen işlevsel" olduklarında ve arzu, uyarılma ve orgazm yaşayabildiklerinde bile sıkıntı yaşarlar (Stephenson vd., 2014). Çocuklukta cinsel istismar mağdurları genellikle değişmiş cinsel benlik şemalarından (Meston vd., 2006) ve ayrıca tiksinti ve kirlenme duygularından mustarıptır (Badour vd., 2013; Jung ve Steil, 2012).

Çocukluk çağında yaşanan cinsel istismar yetişkinlikte depresyon riskini artırmaktadır (Aydın, 2018; Arslan, 2016; Coles vd., 2015) ve cinsel işlevsellik üzerinde ciddi etkileri olabilir (Clayton ve Balon, 2009). Ayrıca travma sonrası stres bozukluğu (TSSB), cinsel saldırı mağduru kadınlarda depresif belirtilerin şiddeti ile ortaya çıkmakta ve bu durum cinsel zorlukların sürekliliğine neden olmaktadır (Au vd., 2013; Lazarov vd., 2019; Sever ve Allahverdi, 2023). Ek olarak, çocuklukta cinsel istismardan kurtulanlar ve karmaşık TSSB'si olan hastalar arasında patolojik ayrışma oldukça yaygındır (Vonderlin vd., 2018; Hyland vd., 2020). Cinsel davranış sırasında dissosiyatif semptomlar, çocuklukta cinsel istismara uğrayan yetişkinler arasında yaygındır. Cinsel istismar aynı zamanda yüksek riskli cinsel davranışlara ve cinsel yeniden mağduriyete karşı savunmasızlığı da artırır (Hansen vd., 2012). Cinsel istismar, cinsel meşguliyet ve cinsel tiksinti de ayrışma ile ilişkilendirilmiştir (Noll vd., 2003).

TARTIŞMA ve SONUÇLAR

Literatür bulguları incelendiğinde penetrasyon içerikli cinsel istismarın cinsel zorluk üzerinde etkisi olduğu görülmüştür. Penetrasyon ile gerçekleştirilen cinsel istismar bedene yönelik bir saldırı olarak yorumlanabilir. Cinsel istismara uğrayan kadınların bu saldırı sırasında savunmasız kalması; yetişkinlikte cinsel ilişkilerden kaçınma, cinsel ilişki sırasında geri dönüşler yaşama, acı çekme, cinsel memnuniyetsizlik, yüksek riskli cinsel davranışlar sergileme ve savunmasızlık davranışlarının gelişmesine sebep olabildiği görülse de (Van der Kolk, 2018; Labadie, Godbout, Vaillancourt-Morel ve Sabourin 2018) yapılan bazı araştırmalarda, penetrasyon içerikli istismar deneyimlerinin, penetrasyon içermeyen istismar deneyimleriyle aynı derecede etkili olduğunu göstermiştir (Najman vd., 2005; Rellini ve Meston, 2007). Hatta yapılan farklı bir araştırmada, penetrasyon içerikli olmayan çocukluk çağı cinsel istismarının penetrasyon içerikli olana göre daha fazla etkisi bulunmuştur (Lacella vd., 2012). Bu durumla ilişkili olarak çocuğun cinsel istismara uğradığı yaşı da cinsel sorunlar üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin bir çalışmada, istismarın başlangıç yaşının büyük olması daha büyük cinsel sorunlarla ilişkilendirilmiştir (Easton vd., 2011).

Derleme bulgularında cinsel istismara uğramış kadınların, cinsellik kavramı ve kendilerine ilişkin olumsuz algılara (kirlenmişlik duygusu) sahip oldukları, cinsel benlik şemalarında ve duygu durumlarında değişkenlik olduğu görülmüştür (Meston vd., 2006). Jung ve Steil (2012) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada kirlenmişlik duygusunu açıklamak üzere bir model sunulmuştur. Bu modelde öz-tiksinme ve cinsel istismar arasındaki ilişki vurgulanarak cinsel istismar sonrasında iki farklı sürecin gelişebileceği ifade edilmiştir. İlk olarak cinsel istismar sonrasında olumsuz değerlendirmelerin, öz-tiksinme, suçluluk ve utanç gibi duygulara sebep olduğu ve bu duyguların da kirlenmiş olma inancına sürüklediği, ikinci olarak ise cinsel istismar esnasında bu suçu gerçekleştiren kişinin bedeninden ter ya da herhangi bir vücut sıvısından tiksinmenin, kişinin kendi bedeninden de tiksinmesine yol açacağı öne sürülmüştür (Jung ve Steil, 2012). Bu durum Mowrer'in (1947) iki boyutlu öğrenme kuramında bulunan klasik koşullanmanın (cinsel istismarı gerçekleştiren ve ona ait sıvılardan tiksinmenin mağdurun kendisinden tiksinmesine sebep olması) sonrasında kaçınma davranışı ve bu davranışın da olumsuz pekiştirilmesinin bir sonucu olarak da düşünülebilir.

Bir diğer bulgu ise çocukluk çağında cinsel istismara uğrayan kadınlar arasında TSSB, depresyon, kişilik bozukluğu, somatik belirti bozukluğu ve madde kullanım bozukluğu belirtilerinin yaygın olduğu belirtilerek bu belirtilerin cinsel işlevsellik üzerinde negatif etkileri olduğudur (Owens ve Chard, 2003; Johnson, Sheanan ve Chard, 2003; Weaver, 2009). Yapılan bir çalışmada travma sonrasında utanç ve suçluluk duygularının, cinsel istismar ile ilişkili olabileceğini, bu duyguların da kaygı ve depresyon gibi bozuklukları etkileyebileceği belirtilmiştir (Aakvaag, 2016). Ayrıca cinsel istismar sonrasında madde kullanımının artması cinsel istismarın travmatik anılarını bastırmak, yok saymak ve/veya dikkatin farklı bir alana yönlendirebilmek üzere olduğu düşünülenler arasındadır (Aslan, 2020). Çocuklukta cinsel istismara uğrayanlar arasında TSSB belirtilerinden olan çözülme belirtilerinin de cinsel ilişki esnasında yaygın olduğu görülenler arasındadır (Hyland vd., 2020; Vonderlin vd., 2018). Bu durumun, cinsel istismar sonrasında mağdurun, kendini korumak üzere gerçekleştirdiği bir durum olabileceğini düşündürmektedir (Aslan, 2020). Dolayısıyla, mağdur, çözülme sırasında beden ve zihnini birbirinden ayırarak yaşadığı duruma ve çevresine karşı farkındalığını azaltır (Levenkron ve Levenkron, 2013) ve travmaya ilişkin düşünce, duygu ve anıların zihinde canlandırılması engellenerek travmatik anıya katlanılmasına neden olunur (Topçu, 2009).

Bulgulardan bir diğeri ise yetişkinlik döneminde daha fazla cinsel mağduriyet yaşanmasının çocukluk çağı cinsel istismarı mağdurları arasında yaygın olmasıdır. Walker ve arkadaşları (2017)

yaptıkları meta analiz çalışmasında vakalar arasında yeniden mağduriyet yaygınlığının %50 olduğu belirtilmiştir. Bazı araştırmalar, çocukluk çağı cinsel istismar mağduru kadınların daha fazla cinsel saldırıya uğrama olasılığının çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalmayanlara göre üç ila beş kat daha fazla olduğunu bildirmektedir (Pereda vd., 2016; Godbout vd., 2019). Bu bağlamda çocukluk çağı cinsel istismarı ve yetişkinlik çağında yeniden cinsel istismara uğrama arasındaki ilişkiyi açıklamak için bazı değişkenlerin ele alındığı görülmektedir (Walker vd., 2017). Örneğin Santos-Iglesias ve Sierra (2012) bu ilişkiye üç değişkenin aracılık ettiğini ileri sürmektedir: cinsel deneyim, cinsel atılmanlık ve ilişki öncesi madde kullanımı. Cinsel atılmanlıkla ilgili olarak Livingston vd., (2007), çocukluk çağı cinsel istismara uğramış kadınların mağdur rolünde sosyalleştiklerini, bunun da başkalarının cinsel yaklaşımlarını reddetme konusunda daha pasif olmalarına sebep olduğunu düşünmektedir. Aynı araştırmacılar, çocukluk çağı cinsel istismarının cinsel ilişki sıklığını arttırdığını ve yeniden mağduriyet için bir risk faktörü olduğunu bildirmişlerdir. Kısaca çocukluk çağında cinsel istismara maruz kalan kadınların daha fazla sayıda partnere sahip olduğunu ve bu durumun da yeniden mağduriyet riskini arttırdığı belirtilmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmacılar, cinsel istismara uğramış kadınlar arasında nitel çalışmalar yaparak, bildirilen zorlukların davranışsal belirtilerinin ötesine bakabilirler. Hayatta kalanların, kişilerarası ilişkilerinde var olan karmaşıklıkları daha kapsamlı bir şekilde anlamak için bu zorlukların altında yatan psikolojik, bilişsel ve duygusal bileşenleri keşfetmelerine yardımcı olabilir.

Bu alandaki çalışmalarda, kadınların cinsel yaşamlarına ve kişilerarası ilişkilerine odaklanmak, cinsel istismarın etkileriyle başa çıkmalarına yardımcı olabilecek müdahalelerin planlanmasına yardımcı olabilir. Kadınların cinsel istismar sonrası yaşadıkları ilişki sorunlarının tedavisi için daha ampirik ve nitel çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Cinsel sorunların cinsel durumlarda geri dönüş sıklığı ile ilişkili olması, psikoterapide flashback yönetimine odaklanmanın ne kadar önemli olabileceğinin bir göstergesi olabilir (Emre, 2020). Çoğu kadın vücudundan memnun olmadığından ve birçoğu temastan rahatsız olduğundan, tedaviye beden terapisini dahil etmek önemli olabilir. Cinsel istismara uğramış bireyler için beden terapisi, travmanın vücut üzerindeki etkileriyle başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Bu tür bir terapi, mağdurların duygusal travmayı serbest bırakmalarına ve bedenlerine odaklanarak iyileşmelerine yardımcı olabilir. Beden terapisi ile duygusal deneyimler, konuşma temelli terapilerin ötesine geçilerek somatik düzeyde ele alınabilir (Price, 2007).

Çocuk istismarı ile mücadele ve önlenmesi için ailelerin, eğitim kurumlarının, sosyal kurumların ve devletin birlikte çalışmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmalarla toplumda çocuk istismarı konusunda farkındalık yaratılabilir. Ebeveynler, öğretmenler, çocuk bakıcıları ve diğer yetişkinler, çocuk istismarının önlenmesi ve belirtileri konusunda eğitilebilir. Çocukların kendi haklarını öğrenebilmeleri için okul müfredatlarında insan hakları gibi derslere yer verilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Çocukları kendilerini ifade etmeye ve hissettiklerini paylaşmaya teşvik eden bir ortam yaratılabilir.

Çocukların güvenliği için önlem alınmasında bakım verenlerin, eğitim kurumlarının ve sosyal kurumların işbirliği yapmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Güvenlik fiziksel, duygusal ve çevresel olarak sağlanabilir. Çocukları çevrimiçi tehlikelerden korumak için eğitim programları ve filtreleme araçları kullanılabilir. Ebeveynler, çocuklarının internet kullanımını izlemelerine ve sınırlamalarına yardımcı olacak araçları öğrenmeleri için desteklenebilir. Okullarda çocuk istismarı konusunda eğitim verilebilir. Çocuk istismarı ile mücadelede çok taraflı bir yaklaşımın

benimsenmesi, toplumun tüm kesimlerinin birlikte çalışmasının çocuklara korunabilecekleri sağlıklı, güvenli ve destekleyici bir ortam sağlayabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, cinsel istismarı normalleştiren veya meşrulaştıran sosyal normları değiştirmek; toplumun toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk hakları ve cinsel sağlık konularında daha açık ve kapsayıcı bir tutum benimsemesi önemli olabilir.

KAYNAKÇA

Aakvaag, H. F., Thoresen, S., Wentzel-Larsen, T., Dyb, G., Røysamb, E. and Olff, M. (2016). Broken and guilty since it happened: A population study of trauma-related shame and guilt after violence and sexual abuse. *Journal of Affective Disorders*, 204, 16– 23.

Akan, H., ve Doğan, S. (2011). Birinci basamak sağlık hizmetinde cinsel işlev bozukluklarına yaklaşım. *Turkish Journal of Family Practice*, 15(2), 69-76.

Altintas, M., and Bilici, M. (2018). Evaluation of childhood trauma with respect to criminal behavior, dissociative experiences, adverse family experiences and psychiatric backgrounds among prison inmates. *Comprehensive Psychiatry*, 82, 100-107.

Arslan, R. (2016). Çocukluk dönemi duygusal istismarı ile depresyon arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz şemaların aracı rolüne ilişkin bir gözden geçirme. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(4), 202-210.

Aslan, G.G. (2020). Çocuğa yönelik cinsel istismarın yetişkinlik dönemindeki etkileri hakkında bir derleme *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 31(2), 647-676.

Au, T. M., Dickstein, B. D., Comer, J. S., Salters-Pedneault, K., and Litz, B. T. (2013). Coccurring posttraumatic stress and depression symptoms after sexual assault: A latent profile analysis. *Journal of Affective Disorders*, 149(1-3), 209-216.

Aydın, E. (2018). *Çocukluk çağı travmatik yaşantılarının psikolojik sağlamlık ve depresyon belirtileri üzerine etkisi* (Master's thesis, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Badour, C. L., Feldner, M. T., Babson, K. A., Blumenthal, H., and Dutton, C. E. (2013). Disgust, mental contamination, and posttraumatic stress: Unique relations following sexual versus non-sexual assault. *Journal of Anxiety Disorders*, 27(1), 155-162.

Balon, R., and Segraves, R. T. (2008). Survey of treatment practices for sexual dysfunction(s) associated with anti-depressants. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 34(4), 353-365.

Beitchman, J. H., Zucker, K. J., Hood, J. E., DaCosta, G. A., Akman, D., and Cassavia, E. (1992). A review of the long-term effects of child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 16(1), 101-118.

Bérubé, A., Turgeon, J., Blais, C., and Fiset, D. (2023). Emotion recognition in adults with a history of childhood maltreatment: a systematic review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(1), 278-294.

Bilgin, Z., ve Kömürcü, N. (2016). Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar. *Androloji Bülteni*, 18(64), 48-55.

Bolton, D., and Gillett, G. (2019). *The biopsychosocial model of health and disease: New philosophical and scientific developments* (p. 149). New York: Springer Nature.

Briere, J., and Elliott, D. M. (2003). Prevalence and psychological sequelae of self-reported childhood physical and sexual abuse in a general population sample of men and women. *Child Abuse & Neglect*, 27(10), 1205-1222.

- Carreiro, A. V., Micelli, L. P., Sousa, M. H., Bahamondes, L., and Fernandes, A. (2016). Sexual dysfunction risk and quality of life among women with a history of sexual abuse. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 134(3), 260-263.
- Canel, A. N. (2015). An Investigation of Consanguineous Marriages in Turkey Based on Research on Family Structure in Turkey 2006 and 2011 Data. *Eurasian Education & Literature Journal*, 2(2), 47-70.
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği-CETAD Bilgilendirme Dosyası-7: Gençlik ve Cinsellik. Retrieved February 11, 2024, from [http:// www.cetad.org.tr/duyuru.php?id=17](http://www.cetad.org.tr/duyuru.php?id=17)
- Clayton, A. H., and Balon, R. (2009). Continuing medical education: The impact of mental illness and psychotropic medications on sexual functioning: The evidence and management (CME). *The Journal of Sexual Medicine*, 6(5), 1200-1211.
- Coles, J., Lee, A., Taft, A., Mazza, D., and Loxton, D. (2015). Childhood sexual abuse and its association with adult physical and mental health: results from a national cohort of young Australian women. *Journal of Interpersonal Violence*, 30(11), 1929-1944.
- Davis, J. L., Petretic-Jackson, P. A., and Ting, L. (2001). Intimacy dysfunction and trauma symptomatology: Long-term correlates of different types of child abuse. *Journal of Traumatic Stress*, 14, 63-79.
- Emre, Ş. E. N. (2020). Gestalt Terapi’de Cinsel İstismardan İyileşme Süreci. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 1(2), 185-199.
- Erel, Ö., ve Gölge, Z. B. (2015). Üniversite öğrencilerinde riskli davranışlar ile çocukluk çağı istismar, dürtüsellik ve riskli davranışlar arasındaki ilişki. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 16(3), 189-197.
- Fuss, J., Briken, P., Stein, D. J., and Lochner, C. (2019). Compulsive sexual behavior disorder in obsessive-compulsive disorder: Prevalence and associated comorbidity. *Journal of Behavioral Addictions*, 8(2), 242-248.
- Gewirtz-Meydan, A., and Finkelhor, D. (2020). Sexual abuse and assault in a large national sample of children and adolescents. *Child maltreatment*, 25(2), 203-214.
- Godbout, N., Vaillancourt-Morel, M. P., Bigras, N., Briere, N., Briere, J., and Hébert, M. (2019). Intimate partner violence in male survivors of child maltreatment: a meta-analysis. *Trauma Violence Abuse* 20, 99-113. doi: 10.1177/1524838017692382.
- Gülsün, M., Ak, M., ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatriye Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Hansen, N. B., Brown, L. J., Tsatkin, E., Zelgowski, B., and Nightingale, V. (2012). Dissociative experiences during sexual behavior among a sample of adults living with HIV infection and a history of childhood sexual abuse. *Journal of Trauma & Dissociation*, 13(3), 345-360.
- Hyland, P., Shevlin, M., Fyvie, C., Cloitre, M., and Karatzias, T. (2020). The relationship between ICD-11 PTSD, complex PTSD and dissociative experiences. *Journal of Trauma & Dissociation*, 21(1), 62-72.
- Jung, K., and Steil, R. (2012). The feeling of being contaminated in adult survivors of childhood sexual abuse and its treatment via a two-session program of cognitive restructuring and imagery modification: A case study. *Behavior modification*, 36(1), 67-86.

- Kratzer, L., Heinz, P., Schennach, R., Knepel, M., Schiepek, G., Biedermann, S. V., and Büttner, M. (2022). Sexual symptoms in post-traumatic stress disorder following childhood sexual abuse: A network analysis. *Psychological Medicine*, 52(1), 90-101.
- Labadie, C., Godbout, N., Vaillancourt-Morel, M. P. and Sabourin, S. (2018). Adult profiles of child sexual abuse survivors: Attachment insecurity, sexual compulsivity, and sexual avoidance. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 44 (4), 354-369, DOI:10.1080/0092623X.2017.1405302.
- Laumann, E. O. Gagnon, J. H. Michael, R. T. and Michaels, S. (1994). *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lazarov, A., Suarez-Jimenez, B., Tamman, A., Falzon, L., Zhu, X., Edmondson, D. E., and Neria, Y. (2019). Attention to threat in posttraumatic stress disorder as indexed by eye-tracking indices: a systematic review. *Psychological Medicine*, 49(5), 705-726.
- Leeb, R. T., Bitsko, R. H., Merrick, M. T., and Armour, B. S. (2012). Does childhood disability increase risk for child abuse and neglect?. *Journal of Mental Health Research in Intellectual Disabilities*, 5(1), 4-31.
- Lemieux, S. R., and Byers, E. S. (2008). The sexual well-being of women who have experienced child sexual abuse. *Psychology of Women Quarterly*, 32(2), 126-144.
- Leonard, L. M., and Follette, V. M. (2002). Sexual functioning in women reporting a history of child sexual abuse: Review of the empirical literature and clinical implications. *Annual Review of Sex Research*, 13(1), 346-388.
- Levenkron, S. ve Levenkron. A. (2013). *Çalınan Yarınlar Kadınların Çocukken Uğradığı Cinsel İstismarı Anlamak ve Tedavi Etmek*. İstanbul: Paloma Yayınevi.
- Loeb, T. B., Rivkin, I., Williams, J. K., Wyatt, G. E., Carmona, J. V., and Chin, D. (2002). Child sexual abuse: Associations with the sexual functioning of adolescents and adults. *Annual Review of Sex Research*, 13(1), 307-345.
- Masters, W. H. and Johnson, V. E. (1966) *Human Sexual Response*, p. 88. Churchill, London.
- McCoy, M. L., and Keen, S. M. (2022). *Child Abuse and Neglect*. New York: Routledge.
- Meston, C. M., Rellini, A. H., and Heiman, J. R. (2006). Women's history of sexual abuse, their sexuality, and sexual self-schemas. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74(2), 229-236.
- Mullen, P. E., Martin, J. L., Anderson, J. C., Romans, S. E., and Herbison, G. P. (1994). The effect of child sexual abuse on social, interpersonal and sexual function in adult life. *The British Journal of Psychiatry*, 165(1), 35-47.
- Murrey, G. J., Bolen, J., Miller, N., Simensted, K., Robbins, M., and Truskowski, F. (1993). History of childhood sexual abuse in women with depressive and anxiety disorders: A comparative study. *Journal of Sex Education and Therapy*, 19(1), 13-19.
- Najman, J. M., Dunne, M. P., Purdie, D. M., Boyle, F. M., and Coxeter, P. D. (2005). Sexual abuse in childhood and sexual dysfunction in adulthood: An Australian population-based study. *Archives of Sexual Behavior*, 34, 517-526.
- Niehaus, A. F., Jackson, J., and Davies, S. (2010). Sexual self-schemas of female child sexual abuse survivors: Relationships with risky sexual behavior and sexual assault in adolescence. *Archives of Sexual Behavior*, 39, 1359-1374.

- Noll, J. G., Trickett, P. K., and Putnam, F. W. (2003). A prospective investigation of the impact of childhood sexual abuse on the development of sexuality. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(3), 575-586.
- Oğuz, Y. (2019). *Evli Kadınlardaki Cinsel İşlev Bozukluklarının Kaygı Düzeyi ve Erken Dönemde Algılanan Ebeveyn Tutum Biçimleri Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kıbrıs
- Onur, Ö. Ş., ve Teksin, G. (2023). Genito-Pelvik Ağrı, Penetrasyon Bozukluğu ve Bozulmuş Yeme Davranışı Olan Hastaların Klinik Özellikleri: Kesitsel Bir Çalışma. *Arch Neuropsychiatry*, 60, 327-334.
- Owens, G. P. and Chard, K. M. (2003). Comorbidity and psychiatric diagnoses among women reporting child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 27(9), 1075-1082. DOI: 10.1016/S0145-2134(03)00168-6.
- Pereda, N., Abad, J., and Guilera, G. (2016). Lifetime prevalence and characteristics of child sexual victimization in a community sample of Spanish adolescents. *J. Child Sex. Abus.* 25, 142-158. doi: 10.1080/10538712.2016.1123791
- Polat, O. (2001). *Cinsel İstismar. Çocuk ve Şiddet*. İstanbul: Derleme Yayınları.
- Polat O. (2019). *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı Tanımlar Cilt 1*. Seçkin Yayıncılık. Ankara.
- Pulverman, C. S., Kilimnik, C. D., and Meston, C. M. (2018). The impact of childhood sexual abuse on women's sexual health: A comprehensive review. *Sexual Medicine Reviews*, 6(2), 188-200.
- Price, C. (2007). Dissociation reduction in body therapy during sexual abuse recovery. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 13(2), 116-128.
- Rellini, A. H., Ing, A. D., and Meston, C. M. (2011). Implicit and explicit cognitive sexual processes in survivors of childhood sexual abuse. *The Journal of Sexual Medicine*, 8(11), 3098-3107.
- Sadock, B. J., and Sadock, V. A. (2007). *Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry*. New Delhi: Wolters Kluwer.
- Santos-Iglesias, P., and Sierra, J. C. (2012). Sexual victimization among Spanish college women and risk factors for sexual revictimization. *J. Interpers. Violence*, 27, 3468-3485. doi: 10.1177/0886260512445383.
- Sever, M., ve Allahverdi, F. Z. (2023). Çocukluk Döneminde Maruz Kalınan İstismar Nedeniyle Travma Sonrası Stres Bozukluğu Yaşayan Bireylere Özgü Etkili Psikolojik Tedaviler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(3), 1278-1307.
- Sinani, G. (2012). *Psikiyatri polikliniğine başvuran ve ağrı yakınması olan kişilerde çocukluk çağı travmasının varlığı* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Snyder, H. (2019), Literature review as a research methodology: an overview and guidelines, *Journal of Business Research*, 104, 333-339, doi: 10.1016/j.jbusres.2019.07.039.
- Staples, J., Rellini, A. H., and Roberts, S. P. (2012). Avoiding experiences: Sexual dysfunction in women with a history of sexual abuse in childhood and adolescence. *Archives of Sexual Behavior*, 41, 341-350.
- Stephenson, K. R., Pulverman, C. S., and Meston, C. M. (2014). Assessing the association between childhood sexual abuse and adult sexual experiences in women with sexual difficulties. *Journal of Traumatic Stress*, 27(3), 274-282.

- Strand, J., Wise, T. N., Fagan, P. J., and Jr, C. W. S. (2002). Erectile dysfunction and depression: Category or dimension?. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28(2), 175-181.
- Topçu, S. (2009). *Silinmeyen İzler: Çocuk, Genç ve Engellilerin İstismar ve İhlali*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Toptaş, B., and Hilmiye, A. K. S. U. (2017). Kadınlarda Kronik Pelvik Ağrı. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 26(1), 142-152.
- Tschoeke, S., Borbé, R., Steinert, T., and Bichescu-Burian, D. (2019). A systematic review of dissociation in female sex workers. *Journal of Trauma & Dissociation*, 20(2), 242-257.
- Türkseven, A., Söylemez, İ., ve Dursun, P. (2020). Cinsel işlev bozuklukları ile evlilik uyumu arasındaki ilişki. *Kriz Dergisi*, 28(1), 9-20.
- Van Der Kolk, B. A. (2018). *Beden Kayıt Tutar Travmanın İyileşmesinde Beyin Zihin ve Beden*. Ankara: Nobel Yaşam Yayıncılık.
- Vonderlin, R., Kleindienst, N., Alpers, G. W., Bohus, M., Lyssenko, L., and Schmahl, C. (2018). Dissociation in victims of childhood abuse or neglect: A meta-analytic review. *Psychological Medicine*, 48(15), 2467-2476.
- Walker, H. E., Freud, J. S., Ellis, R. A., Fraine, S. M., and Wilson, L. C. (2017). The prevalence of sexual revictimization: a meta-analytic review. *Trauma Violence Abuse* 20, 67-80. doi: 10.1177/1524838017692364.
- Weaver, T. L. (2009). Impact of rape on female sexuality: Review of selected literature. *Clinical Obstetrics and Gynecology*, 52(4), 702-711.
- World Health Organization. (1999). *Report of the consultation on child abuse prevention, 29-31 March 1999, WHO, Geneva* (No. WHO/HSC/PVI/99.1). World Health Organization.
- World Health Organization. (2016). Sexual and reproductive health: Defining sexual health. Retrieved from February 11, 2024 http://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/.